

تلاش برای تعریف دین، بیهوده است/ راه گفت‌وگوی صحیح بین ادیان

گفت‌وگوی کوتاهی بین هانس گریستین گوتنر استاد فلسفه دانشگاه فرایبورگ و محمدمحمدرضایی استاد فلسفه دانشگاه تهران در باب دین و حقانیت ادیان صورت گرفت.

گفت‌وگوی کوتاهی بین هانس گریستین گوتنر استاد فلسفه دانشگاه فرایبورگ و محمدمحمدرضایی استاد فلسفه دانشگاه تهران در باب دین و حقانیت ادیان صورت گرفت.

به گزارش خبرنگار مهر، در پایان جلسه سخنرانی هانس گریستین گوتنر استاد فلسفه دانشگاه فرایبورگ و عضو انجمن فلسفه میان فرهنگی کلن تحت عنوان "فلسفه میان فرهنگی دین و سیاست و برخورد خشونت آمیز که در پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی برقرار شد گفت <shy>وگویی بین وی و محمدمحمدرضایی استاد فلسفه دانشگاه تهران و رئیس کارگروه تخصصی فلسفه دین و کلام جدید شورای تحول علوم انسانی در باب دین و حقانیت ادیان صورت گرفت.

گوتنر، بیان داشت: هر گونه تلاش برای تعریف دین، بیهوده است، زیرا که ادیان مختلفی وجود دارند و هیچ وجه جامعی بین آنها وجود ندارند. هر متدین به دینی باید بداند که قوای شناختی او در مواجهه با قدرت برتر محدود است و باید به این ضعف خود پی <shy>ببرد. در نهایت هم می <shy>توانیم در حد وجود ناقص بشری خودمان، خدا را بفهمیم. اگر حقیقت خدا یک حقیقت کیهانی است نمی <shy>تواند در انحصار یک گروه خاص از مردم باشد.

وی افزود: گفت <shy>وگویی میان ادیان نمی <shy>تواند به دین واحد بینجامد. گفت <shy>وگو نقاط اختلاف و مشترک را شفاف <shy>تر می <shy>کند که هر دو هم نشانه محدودیت <shy>های انسانی ما است. تنها راه این است که ما به صورت عملی خوب شویم و دیگران تحت تاثیر رفتار ما قرار گیرند. از طریق گفت <shy>وگو ما نمی <shy>توانیم به واقعیات مشترک برسیم.

محمد محمدرضایی در جواب گوتنر اظهار داشت: تعریف دین لازم و ضروری است و الا اگر محدوده دین مشخص نشود هر چیزی را می <shy>توانیم دین خطاب کنیم. لذا دین پژوهان غربی نظیر ویلیام الستون و نینیان اسمارت سعی می <shy>کنند مولفه <shy>های دین ساز را مطرح نمایند. اگر فهم درستی از دین نداشته باشیم پس ما راجع به چه چیزی می <shy>خواهیم بحث کنیم. موضوع باید دقیقاً مشخص باشد. و ثانیاً این که باید با مسالمت آمیز با پیروان ادیان گفت <shy>وگویی کنیم سخن صحیحی است ولی لازمه آن این نیست که حقیقت و واقعیت یقینی وجود ندارد. اگر ما به امری قطع و یقین نداشته باشیم، ایمان ما به چه چیزی تعلق می <shy>گیرد. متعلق ایمان، امر یقینی و قطعی است و لازمه آن این است که ما خلاف آن دیدگاه را صحیح ندانیم والا قطع و یقین معنا ندارد و اگر قطع و یقین نباشد، ایمان معنا ندارد.

وی افزود: به لحاظ معرفت شناسی ما اعتقاد داریم که الان روز است و به این امر هم یقین داریم و اعتقاد کسانی را که متعقدند الان شب است، قبول نداریم، ولی سعی می <shy>کنیم به صورت مسالمت آمیز با هم گفت <shy>وگو کنیم و به نقاط مشترک برسیم.

این محقق و استاد دانشگاه گفت: بنابراین این گونه نیست که اعتقاد پیروان همه ادیان هر چند ناسازگار با هم، همه آنها صحیح باشند. مسلماً یکی از دو امر متضاد صحیح است ولی با گفت <shy>وگو سعی می <shy>کنیم به حقایق مشترک برسیم. و این که قوای معرفتی بشر ناقص است مانع از نیل به واقعیات و حقایق نیست. و نیز تنها راه گفت <shy>وگویی صحیح بین ادیان، الهیات عقلانی است، زیرا که عقل تنها ابزاری است که همه انسان <shy>ها از آن برخوردارند و این امر، مورد پذیرش اسلام نیز می <shy>باشد، زیرا اصول اعتقادی اسلام همه عقلانی است.

محمدرضایی در پایان اظهارداشت: این که پیروان هر دینی تلاش کند اسوه عملی برای دیگران باشد، این نیز سخن درستی است. اسلام هم مروج و موید آن است چنانچه از معصومین (علیهم السلام) (امام صادق علیه السلام) نقل شده است که گوئوا دُعَاةَ النَّاسِ <shy>يَا عَمَلِكُمْ <shy>و لَا تَكُونُوا دُعَاةَ يَأْسِيَتِكُمْ ولی این امر مانع از شناخت صحیح حقایق نیست اینها دو مقوله متفاوت هستند. و ما وظیفه داریم که به لحاظ عقلانی آنچه صحیح است بپذیریم.